

FOAIE LITERARĂ

Pentru redacție responsabilă :

LUCREȚIA RUDOW-SUCIU.

Apare o dată pe săptămână (Duminică).

PREȚIUL:

Pe un an	4 fl.	Pentru România și străinătate 14 frc.
Pe jumătate de an	2 fl.	
Pe un pترار de an	1 fl.	

Editor și proprietar:

Dr. W. RUDOW.

B a s m u l f l o r i l o r .

(Schiță originală.)

De Aurelia Păcățian-Rubenescu.

Adâncită în visuri, m'a cuprins somnul, cu capul răzâmat în fereasta deschisă. În atmosferă domnește o căldură, o năbușală, ce-mi cuprinde toate puterile fizice și spirituale, moleșindu-le.

Deodată ceva moale, răcoros mi-atinge fruntea, crerii mi-se limpezesc, spiritul devine clar și e capace a distinge glasul fin, supranatural, care asemenea unui acord lin de harfă se resfiră pe aripile mirosului din petalele recoroase a coroalelor intredeschise, ce șerpuiesc pe perețele estern în sus, până la fereasta odăii mele.

— Ciling-ciling, se leagănă ritmic, în dreapta și'n stânga, coroalele pline de parfum. Atât de bine îmi cade adierea lor recoroasă, și nu pot înțelege, cum sunt ele atât de recoritoare, pecând în jur și aerul pare a flăcări de căldură.

La început nu auzeam decât un amalgam, o disonanță armonică, în care diferitele tonuri se contopiau într'un întreg melodios, de nu puteam distinge vocile singuratic. Mereu-mereu însă încetau, una după alta, și numai un moll dulce mai vibra prin aer, asemenea unui suspin ascuns și tainic de dor :

— „La început, când numai o sîngură păreche locuia raiul, ear pământul era încă virgin de urmă de om, noi formam calea, noi formam podul ce lega pământul de raiu, și pre care coboreau ângerii adese, ca să se delecteze în opera măreață a Creatorului.

Porunca Dumnezeiească s'a călcat în curând, s'a creat păcatul prim — pământul n'avea să mai fie sîngur, nelocuit.

Cu paloș de foc fu alungat omul dintăiu din raiul perdut. Calea ce ducea spre pământ s'a prefăcut în deșăartă, spinoasă, plină de bolovani și petri ascuțite, ia

noi am fost esilate de doauă laturi a cărării grele, ca reamintind păcătoșilor raiul perdut, îndoit să-i facem a simți prin aceasta pedeapsa la care fură osîndiți. Și ne-a așezat acolo Dumnezeu și la cererea ângerașilor, cari cu mult mai tare ne-au îndrăgit și pre noi, și părechia primă de oameni, decât să fi fost în stare a se despărți pentru totdeauna de noi.

Îngrozit de calea lungă și înfricoșată ce li-se areta, ridică Adam cu brațele-i puternice corpul fraged a Evei sale iubite, și astfel o ducea, ca să nu o atingă împunsăturile spinilor, și nici petrele dese, ascuțite să nu-i poată sgărâia pelea moale și gingașă.

Calea era însă de tot lungă și tot mai selbatecă, mai grea, iar deasupra capului lor, pe bolta senină se ivi un disc infocat, paloșul arhangelului — soarele de azi, cum îl numesc oamenii.

Nu e însă acela soare, ci e paloșul ângerului răsunător, ce în vecii vecilor va arde sus pe cer, în sîm-nul și reamintirea păcatului strămoșesc și a mâniei Dumnezeiești.

Văpaia paloșului străbătea inferbintând întreaga atmosferă. Paserile cădeau din sbor, plantele-și perdeau frunzele veștețîndu-se de friptoarea ne mai pomenită, in-suportabilă. Puterile omenești asemenea au trebuit se slăbească sub arșița năbușitoare și neîndătinată.

Abia se mai putu târî cu povara-î scumpă, și aici căzu amețit. Cu ochii căzuți în orbite, cu buzele fripte de arșiță, el părea a cădea în curând victima greșelii și a iubirei sale nemărginite.

Vězându-l Eva acum neputincios, ea care până aici numai din desmerdare și iubire a avut parte, deodată fu cuprinsă de un fior, de o frică fără nume — căci

despre moarte nu știa încă, și voind a-l scuti și a-i curma durerile de cari suferia și ce-l mai amenințau : să plecă asupra lui ca prin umbra ei să poată opri razele ferbinți, ca să nu mai străbată cu atâta neîndurare la fața lui.

Pelea ei gingașă și moale, îndătinată numai la sărutul și adierea zefrului, și-o dete pradă arșiței veste-zitoare.

Părul ei lung, auriu și-l slobozi ca scut, asemenea unui cort asupra lui. Și când am văzut noi atâta iubire, atâta jertfă, n'am putut privi fără mișcare la sora noastră frumoasă.

Angerașii scăpau și ei lacrimi de roauă în coroa-
lele noastre de mila lor. Adânc mișcate rugam archangelul neîndurat, să micșoreze focul blăstemului, dar tot înzădar ! Atunci cu toate ne-am aplecat asupra lor, formând scut în contra razelor de sus. Nu una dintre surorile noastre resplăti cu coroa de vește-zită de văpaia de sus această opunere, dar ângerașii mișitei, tovarășii nostri reînviau iară coroalele moarte. Ei suflau de a rëndul în fiecare floare, și suflarea lor ne-a înviat, re-
corindu-ne de căldura din afară.

Așa am adumbricit corpurile lăncezite ale strămoși-
lor, și rënduindu-i li-am înviat puterile scăzute, pânăcând bunul Dumnezeu mișcat de iubirea lor și a noastră, a transformat puterea ucigătoare a paloșului-soare în dâ-
tătoare de vieată. Oamenii au intrat mângăiați, plini de speranță în bunătatea Atotputernicului, în pământul nou, iar noauă ni-a dâruit până azi și pentru vecii vecilor acest dar recoricor primit atunci dela micii ângerași !" ...

CURIOASA.

*Am fost la tine-odată,
Si, nu știu cum-te-am prins
De mână, și la peptu-mi
Cu dragoste te-am strins.
Ș'ai zis tu, suparată,
Că cine m'a învâțat? ...
Ei, lasă-mă surată,
Când știe întregul sat
Cum trebuie copila
Mai bine mai cu foc
S'o prinzi, s'o stringi în brațe
Să nu știu eu deloc? ...*

*Apoi de altă dată
Te-am prins, te-am sărutat,
Ș'ai zis tu, suparată
Că cine m'a învâțat? ...
Ei las, că-i bine, dragă,
Mă crezi așa de prost
Să nu ți fur sărutarea
Că nu era doar post! ...
Să te sărut, pe tine
Cum mi-a băgat în gând?
Ei, asta-o știu eu bine
Și n'o să uit nici când !*

Vasilie E. Moldoveanu.

Din literatura streină.

Povestea despre prințul Ahmed al Kamel, sau pribeagii îndrăgostit.

— Din tales of the Alhambra by Irving. *) —

A fost odată un rege maur în Granada, carele avea numai un fecior cu numele Ahmed, la care curti-
sanii săi, pentru semnele fără îndoială de înțelepciune și de minte ageră, ce au observat ei la copil încă în leagăn, au mai adaus numirea de „Al Kamel“ sau cel perfect. Astrologii au calculat în prevederea lor soarta copilului și au prorocit toate trebile, cari pot face pe un prinț perfect și pe un suveran înțelept, în favorul lui. Numai un nor să mai vedea pelângă data lui, dar și acela era de o culoare aurie pe margini.

El va fi adevărat, de un temperament dragostos și va da de necazuri mari pentru patima asta dulce. Dacă el totuș va putea fi reținut dela ispitele dragostei, până când va ajunge o vârstă mai cuminte, atunci el va fi ferit de necazurile estea și de aci în colo viața lui va avea un curs neîntrerupt de fericire.

Regele, ca să prevină ori și ce necazuri dela copil, foarte cuminte a hotărît ca să-l crească închis, unde să nu vadă nici o față femeiască și să n'aibă prilej a auzi nici de numele dragostei.

Pentru scopul ăsta el a lăsat să zidească, pe culmea unui deal din jurul Alhambrei, în mijlocul grădini-
lor un castel frumos, și l-a încunjurat cu ziduri nalte ca să nu poată străbate nici un nechiemat acolo.

Prințul a fost închis cu 4 ani în castelul acesta

*) Washington Irving (rostește Örving) scriitor american care a trăit dela 1783—1859. Înzestrat cu o fantasmă foarte bogată a scris mai ales no-
vele și schițe, dar și despre istorie.

Cărțile sale cele mai vestite sînt: Carte de schițe (Sketchbook) 1820 și Povestii despre Alhambra 1832 scrise sub impresia Alhambrei, aceluși castel măuresc din Granada zidit în secolul 13 și 14, care încă și acum ie cel mai frumos în Europa.

Creдем că mai ales umorul sănătos al lui Irving, va plăcea On. nos-
tre cititoare.

minunat și increzut la grija și învățătura lui Eben Bonabben, unul dintre cei mai înțelepți și mai sarbezi filosofi arabi, carele și-a petrecut cea mai mare parte a vieții prin Egipt studiind ieroglife și făcând cercetări științifice printre mormintele piramidelor. Esta era unul dintre acei fuțini muritori, care afla mai mult farmec într'o mumie neagră și sbêrcită egipteană, decât la vederea celor mai mari frumusețe ispititoare femeiești. Filosoful ăsta a fost îndrumat acum ca să înstrueze pe prinț în toate cunoștințele folositoare, numai cu privire la dragoste să-l lase cu totul ignorant. „Folosește-te de ori și care precauțiune, care ți-se va părea de bună — zise regele — dar bagă de samă Eben Bonabben, că dacă învață ceva feciorul meu, până-i sub grija ta din cunoștința cea oprită, că tu atunci îmi vei răspunde cu capul pentru aceia“. La amenințarea asta numai un zîmbet amar a alunecat peste fața sbêrcită și sarbedă a înțeleptului Bonabben. „Să vă fie inima Majestate — răspunse filosoful — tot numai așa de îngrijită de prinț, precum e a mea de capul meu; am doara eu înfățișarea omului, carele ar fi în stare să deie lecțiuni în pasiunea asta nebună“ ?

Sub paza atentă a filosofului prințul a crescut mare în castelul său cel minunat, despărțit de lume. El avea acolo numai sclavi negri la dispoziție, niște muți urîți cari nu știau nimic de dragoste și chiar dacă ar fi știut ceva, nu puteau grai ca să-i spună. Toată instruirea lui era încredințată seriosului Eben Bonabben, carele mai întâiu s'a încercat să-l introducă în științele cele întunecate egip'tice, dar făcând prințul în acestea numai puțin spor, îndată s'au sfetit că el n'are înclinare mare spre filosofie. Pentru un prinț tiner el era totuș un învățăcel destul de sînguincios și totdeauna gata să asculte și să urmeze sfaturile învețatorului. El își suprima căscările și asculta cu răbdare destulă prelegerile cele lungi și învățate a lui Eben Bonabben, dintre cari el, fără îndoială, a prins mai multe cunoștințe superficiale și așa, a ajuns norocos anul al 20 lea cu o minune de învățături pentru un prinț, dar neștiind nimic de ale iubirei.

Pe vremea asta el totuș a început a se schimba în purtarea sa: își părăsise tot într'una studiile și tîndălea prin grădină, opăcindu-se mult pe lângă fântâni. El a învățat mai de mult puțină musică și acum îi plăcea să se petreacă tot des cu ea, sau fabricând la versuri. Înțeleptul Bonabben s'a spăriat de asta și s'a apucat să scoată humorul ăsta rău din el, printr'un curs strict din Algebra, dar prințul s'a întors cu scârbă dela știința asta: „Nu pot suferi Algebra,“ zise el, „m'am urît de ea. Aș voi ceva ce ar atinge mai mult inima“.

Eben Bonabben cel cuminte și-a clătuit capul cel cărunț la vorbele estea. „Acum îi gata cu filosofia“ — socoti el. „Prințul a observat că are inimă!“ De acum înainte el păzia și mai tare de fecior și vedea cum clocoțea patima cea ascunsă în el, numai cât îi lipsea un object. Prințul se plimba de a lungul grădinilor beat de

simțiri, de a căror cauză el însă nu-și știa da samă. Câte odată sta adăncit în visuri plăcute; dup' aceea își lua flauta și cânta cele mai dulcose melodii, scoțind din când în când suspinuri afunde și gesticulând prin aier. Pe rînd dispoziția asta a lui de iubire a început a se estinde peste tot soiul de obiecte de prin grădină: el își avea florile sale cele favorite, de cari se îngrija cu mult drag, să simția atras de mai mulți arbori și cu deosebire de aceia, cari aveau o figură grațioasă cu frunze plăcute, pe cari el apoi îi măgulea cu vorbe drăgălașe, îi împodobește cu guirlande de cloambe sau își încreșta numele în coaja lor, cântându-le versuri de preamărire cu acompaniarea flautei.

Bêtrânul Eben Bonabben a fost turburat de tot de starea asta escitată a învățăcelului său. El l-a vezut pe calea cea adevărată către cunoștința cea oprită; un semn bagatel ar fi fost în stare să-i descopere secretul cel fatal. Tremurând pentru sănătatea prințului și pentru siguranța capului său propriu, el s'a grăbit ca să-l ferească de ispitele grădinei și l-a încuiat într'unul din turnurile cele mai nalte a castelului. Acolo erau încăperi minunate c'o privești estinsă, dar prea nalte și redi, cate peste sfera arborilor și a tufelor celor dragi și farmecătoare atât de periculoase pentru nervosul Ahmed.

Ce era totuș de făcut ca să-l împace cu restrîngerea asta a libertății și cu ce să se petreacă oarele cele lungi? El a fost învățat deja toate științele de rost, iar de Algebra nici să nu mai amintim. Spre norocul lui, Eben Bonabben, când a fost în Egipt, a învățat și limba paserilor dela un Rabin jidovesc, carele a fost primit învățătura asta în transmisiune dreaptă togmai dela Solomon cel înțelept. Solomon — după cum se știe — a învățat asta dela regina cea frumoasă din Saba.

La amintirea unei atări învățături, ochii prințului au început a sclipi de bucurie, și el s'a apucat de învățarea limbei paserești cu atâta zel, de acuz s'a făcut așa de pricepător în privința asta, ca și învețatorului său.

Acum turnul din castel nu mai era pustiu, pentru că el a dat de ortaci, cu cari putea sta la vorbă. Cunoștința cea dintâi a făcut-o c'un uliu, carele își avea cuibul într'o crepătură de zid, de unde el sbura departe după pradă. Prințul totuș a simțit numai puțină simpatie pentru el, deoarece acela era mai mult un hoț de aier, falos și închipuit, carele numai tot de răpîri vorbea și se lăuda mult cu curajul său și cu întreprinderile și luptele sale cele desperate.

Cunoștința a doua a fost o buhă, o pasere care se vedea că-i foarte cuminte, c'un cap mare și cu niște ochi scilpicioși; asta ședea, toată ziua ațipind și înholbându-se, într'o hudă de zid întunecoasă, și numai noaptea eșu la plimbare. Ea avea pretențiuni mari de învățătură, știa câte ceva din astrologic, cu deosebire despre lună, și era foarte versată în științele cele negre, dar în timpul din urmă ea s'a apucat de metafizică și prințul a aflat acum povestirile ei afunde și mai seci decât pe ale lui Eben Bonabben.

A treia cunoștință a fost un liliac, carele sta toată ziua c'un picior acăciorat de grindă într'un corn intunecat și numai sara, sau în zori de zi, mai sbura încoaci și încolo. Esta avea numai idei intunecate despre toate lucrurile și asta în urmarea datinei lui să umble tot pe amurgul zilei la colindate. Să părea că toată plăcerea lui constă în a nu face nimic.

Afară de aceștia trii, mai era o rëndunică cu care îi plăcea să vorbească mult la început. Asta era o vorbăreață mare, dar nici odată nu ședea, ci tot într'una sbura; ei arare-ori puteau isprăvi cu vorbele la olaltă. Ea s'a părut că-i mai mult o clevetitoare mare, carea atingea în treacăt toate cestiuile, pretinzând că știe tot, dar de fapt ea nu cunoștea nimic cum să cade.

Numai cu soții eștia înpănați avea acum prințul ocaziune să-și petreacă; turnul era prea nalt pentru alte paseri. Dar lui acuș i-sa urît de cunoscuții eștia noi, pentru că conversările lor numai puțin atingeau mintea și nici odată inima; el așa dară iară s'a simțit singur.

O iarnă a trecut așa și apoi a sosit primăvara cu toate verdețurile și florile ei resuflând dor nou de vieță, a venit și timpul cel frumos pentru paseri, ca să se asoțieze câte două la olaltă și să-și facă cuiburile.

Dintr'o dată au început cântecile și melodiile lor a resuna de pe câmpie și de prin grădină, de se auziau până în turnul cel singuratic a prințului. El de toate părțile auzia tot aceia temă: „amor! amor! amor!“ cântându-se cu respunsuri de tot soiul de note și de glasuri. Prințul asculta tăcut și în perplexitate mare. „Ce poate fi amorul asta — socoti el — de care se pare că toată lumea e plină, numai cu nu știu nimic?“

El s'a dus să se informeze mai aproape la prietinelul său uliul. Mișelul esta i-a respuns în batjocură: „dta trebuie să te adresezi — zise el — la paserile cele comune și pacinice de pe pământ, cari-s făcute de jăfuire, pentru noi prinții cei din văzduh. Chiemarea mea e resboiul și în lupte îmi aflu eu toată plăcerea. C'un cuvânt io-s un răsboinic și nu mă pricep la treaba aceia numită „dragoste“.

Prințul s'a întors dela el disgustat și s'a dus să cerceteze buha în lăcașul ei. „Asta-i o pasere — socoti el — de un temperament pacinic și va fi în stare să esplice întrebarea mea.“ Așa el a întrebat-o, că ce-i acela, amorul, despre care se aud toate paserile colo jos prin tufe cântând.

La întrebarea asta buha i-a aruncat o privire de demnitate vătămată: „Noaptele mele — zise ca — le petrec cu studii și cercetări, iar ziua repetez în huda mea tot ce am învețat. Ce privește paserile acelea cântărețe de cari îmi vorbești, eți nici odată nu le ascult; le desprețuiesc cu cântecile lor cu tot. Allah să fie lăudat; eu nu știu cânta; eu-s un filosof și nu știu nimic despre lucrul acela, numit amor.“

Acum prințul s'a dus la prietinelul său, la liliac, carele sta acățat c'un picior, și i-a pus tot aceia între-

tare. Bidigania asta si-a jmbat nasul foarte șod. „De ce mă turburi dta în somnul meu de dimineață c'o întrebare așa proastă?“ — respunse liliacul indignat. „Eu sbor numai în amurgul zilei, când toate paserile dorm și nici odată nu-mi bat capul cu concertele lor. Eu, mulțam doamne, nu-s nici pasere, nici dobitoc. Am scăpat de toate nebuniile acelea și acum le urăsc, pe toate. C'un cuvânt, eu-s un misantrop și nu știu nimic despre treaba aceia numită dragoste“.

În fine a căutat prințul după rëndunică și a întâlnit-o togmai pe când sbura în jurul vârfului dela turn. Rëndunica, ca de obicei, se grăbia tare și abia a avut timp ca să-i răspundă.

(Va urma.)

DOINE POPORALE.

(din Bihor)

*Cine-a rărit pădurile
Fie-î ochii ca murile
Obrazul ca și fragile,
Că pădurile sînt bune
La josag pentru pășune.
Câmpurile pentru oi,
Pentru oi și pentru boi,
Și lemnele pentru noi.
Că de n'ar fi lemne 'n codru
Perire-am de dor de focu;
Si de n'ar fi somn si lene,
Făceam car și boi cu vreme.
Dar somnu și cu lenea
Manca-or viața mea.*

*

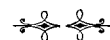
*Dela Turda mai în sus
Nana mea de eri s'a dus.
Lasă meargă săraca,
Că ea unde s'a culca,
Ea cu mine s'a visa.
Și la mine o rînturna
Si 'n gură m'a săruta
După cum ni-a fost data.*

*

*De-aici până în Șilindie
Merg cu nana 'n ortăcie.
Dar dela Șilindie 'n jos:
Rămâi bade sănătos
Că m'ai petrecut frumos.*

Culese de

Vasilie Sala.

R ă s p u n s.

D-lui *Fidelio*. Doauē copile-ți fac nēcazu. Prima nu ți-o recomand. Dacă e toată capriț, vrăjitoare brună, patima 'n persoană, o ispită a'temenitoare, te sfătuesc s'o lasi. Ea nu te va iubi nicî odată! Dacă te va iubi vreedată, apoi te va iubi ca „ispita“ eclairia, ca „vrăjitoarea“ scriptura, ca „patima“ înfrânarea. Mai bine preferez pe cea blândă, cu ochi în carii se oglindează credința. Mai bine voesc pērul bălăi, dar nu ca o „visătoare zi de primăvară“, de oare-ce comparația asta nu e bună. Zi visătoare! Auzi vorbă! Așa ceva numai pedagogul Cornel Langa a zis în o ședință de constituire a pedagogilor din Blaj. Se înțelege că Dta le-ai zis numai din negrije, iar pedagogul nostru din prostie! Dar să trec la subiect! Am zis că aș mai preferi pe cea blândă. Cea blândă nu va fi certăreață, va fi o mamă îngrijitoare, și de veș avea vre-o fată, va fi o soacră bună pentru ginere, cea ce cam rar găsești. Despre cea cu ochi negri zici că e ca toate zinele, o inimă nestatornică, o patimă ce se aprinde iute până la clocot, pentru a se stinge cu aceeași iuteală. Dar se mă erți! Nu toate zinele sînt așa. Sunt și de acelea cari iubesec vān' la nebunie, vecinic! Dacă, în ochi celei blāndē cetești dragostea ideală, și vocea-i lină tremurătoare și toate vorbele ei-ți spun că te iubește, atunci nu mai sta la indoială, lasă ochii negri și te întoarce la ochii albaștri. Zici că n'ai de unde să iai atāta voință tare? Te învăț eu de unde. Incunjură ochii negri, și privește numai cei albaștri. Intoarce-te dela zina sburdalnică la āngerul blānd. Zici că ți-i mare chinul! Nicî decum! Eă aș vrea să fii în locul Dtale! Dacă nu m'aș putea despărți de nicî una, atunci m'aș face ture și nimic nu m'ar împedeca să le iau pe amēdoauē. Aș fi măi fericit, de oare-ce :

„Intre douē
Nu te plouă“.

Am să-ți măi spun ceva Dle *Fidelio* și apoi s'gata

Dacă nicî un sfat din ale mele nu-ți convine, atunci lasă-le pe amēdoauē și caută alta cu ochi verzi, dar așa una, care să nu-ți amintească de nicî una din cele doauē. E greū de găsit așa ceva, dar totuși încearcă. Tot deauna contează la ajutorul meu. Dar măi bine fă-te Turc, și ia-le amēdoauē, că-i fi măi fericit avēndu-le pe amēdoauē lângă Dta.

Blaj.

O. P. de Ludisor.

Friguri (Wechselfieber, Hideglelés). *)

Sub friguri înțelegem o boală tare răspândită la țeranii nostri, cari locuiesc pe șesuri în apropiere de mocirle, sau pe lângă rîuri, cari esundează adeseori lāsānd bălți în urma lor. Germenele boalei esteia provine cu deosebire pe locuri apātoase și se rădică cu beșicele de aburi în vēzduh. Atari aburi (ceață) încep a se desvolta, a se rădica, de comun după apusul soarelui, durează toată noaptea, și numai după resārirea soarelui dispar iară de pe cāmpiile rodinoase. Ținutul acela unde se poate observa fenomenul āsta natural dimineața și sara il numim zonă de friguri.

Oamenii cari locuiesc în atare zone, pătinesc foarte des de friguri; ba și un muntean, dacă petrece cāteva oare în atari ținuturi, încă se poate îmbolnăvi.

Timpul cel mai primejdios de infecțiune e cel de sara până dimineața înainte de resārirea soarelui și cu deosebire cānd doarme cineva afară.

Germenii boalei ajung, cānd resuflăm, cu aierul în plumānile noastre și de acolo în sānge, unde, ca o sēmēnță, mai āntāi se află intr'o stare latentă, cam de la

o zi până la 14, cresc pe neștiute și devenind copti, inundează tot organismul nostru.

Reacțiunea noastră față de starea asta o numim „atac de friguri.“ În decursul fie cārui atac noi deosebim trei stadii:

I. Stadiul florilor reci. Pacientul se simte coplesit de o slăbiciune generală, se lasă de lucru, începe a se întinde, căsca, iar pe urmă il cuprind flori reci cu deosebire pe spate și instinctiv se învélue, se apropie de foc sau se face ghem la olaltă. El totodată începe a se tângui de dureri de cap, se sperlește, devine palid la față cu buze vinete și începe a geme și a tremura de tot patul se clatină sub el. Pelea lui pe timpul ęsta se simte rece, și dacă i mēsurăm temperatura subsuoară, atunci aflăm că el are cam 40 de graduri Celsius. Tot sāngele lui pe timpul ęsta e retras din piele în organele interne.

Stadiul ęsta ține dela $\frac{1}{2}$ —3 oare.

II. Stadiul inferbințelilor: Esta se începe prin roșirea și încălzirea pelei, prin mārirea durerilor de cap, cari adeseori fac de bolnavul fantazează, devine infuriat, fuge, omoară, sugrumă, ca un om nebun, c'o față aprinsă, roșie, cu ochi sclipicioși, fără de a ști mai pe urmă ce a făcut. Toată răspunderea pentru faptele lui cade pe capul îngrijitorilor și de aceia bolnavii ęstia trebuie bine păziți.

În stadiul acesta copii capēta convulsioni, iarā oamenii cei bētrāni pot muri; temperatura e de 40—41° C. Pe buze încep a se ivi beșici mititele. Cu cāt sunt pacienții mai tineri sau mai slabi, cu atāta atacul e mai greu.

Stadiul ęsta ține 4—12 oare.

Stadiul III. se numește a sudorilor, pentru că ele încep acum a apărea mai āntāi pe frunțe, apoi pe subsuori și se lātesc iute peste tot trupul. Ele au un miros caracteristic și se consideră de un semn bun.

Cu ele durerile de cap înceată, bolnavul se simte mai ușurat și de oboseala cea mare el adoarme greu. Pe timpul ęsta temperatura scade și devine normală (37° C.).

Atacurile estea se pot repeta toate zilele, tot la a doua zi, sau tot la a treia, cam pe aceea vreme, dacă bolnavul nu recurge la medic sau nu folosește leacuri.

Vindecarea frigurilor.

Cel mai bun leac încontra boalei acesteia e Chininul, care costă 10 cruceri un gram, plus spesele apotecariului.

Din ęsta se dă pacienților de trei ori în 24 de oare cāte o jumētate de gram, intern, dar așa, că pravul ultiim se-l înghită cu trei oare înainte de timpul acela cam pe cānd sosește atacul.

La copii se dă în porțiuni de 0.2—0.3 și la mai micuți (de 1 an) de 0.1 grami, învéluit în ostiā pentru că e foarte amar, ei s'ar putea revolta și ar refusa luarea lui mai departe.

Ad I. Cānd sosește atacul, atunci nu se dă Chinin, În stadiul florilor reci bolnavul trebuie să se culce și să-și desfacă toate hainele înfășurătoare sau strinse de pe sine. Acoperirea lui cu țoale și cojoace puțin folosește. E mai bine să-l frece omul cu cārpe sbicite și să pună cārāmizi calde și sticle cu apă ferbinte, astupate, pe lângă el.

În contra setei îi trebuie herbatēuri calde de ceai, de flori de soc sau teiū. Cānd începe a voma, să-i se deie vre o 5—10 picuri de Tinctura opii simplicis pe o bucată de zahar. (La copii cei micuți nu!) Cānd slă-

*) Am mai publicat un atare studiu poporal în Tribuna N 179 urm. din anul 1894.

bește tare, se beie cafea neagră, vin și trebuie frecat mai departe.

Ad. II. În stadiul înfierbințelilor trebuie ușor acoperit : încontra setei se-i dăm apă proaspătă în porțiuni mici.

Și mai bine e dacă o acrim cu suc de citroane sau de pomeanțe (lămâi) pentru că acrimile stămpără mai bine setea.

În contra durerilor de cap trebuie aplicate cataplasme sau cârpe răcorite pe un sloi de gheața, tot des pe cap, sau cel puțin de cele muiate în apă rece. Vinurile nu se dau pe timpul ăsta pentru că măresc năpădirea sângelui la cap, pentru acrima apei de băut însă se pot folosi, cu deosebire la bețori.

În stadiul al III. bolnavul capătă încontra slăbiciunii generale vin, ceaf cu rum sau cognac, dar trebuie să rămână și mai departe în pat până înceată sudorile. Înainte de sculat, îi trebuie schimburi curate și șbucite.

Observări generale.

Zonele de friguri numai prin canalisări sau prin prefacerea rodinilor în păduri (sălci, arini, eucalyptus globulus) se pot direge. Proprietarii lacurilor mari de pești sau de mori trebuie constrinși pe calea legii la regularea rodinilor lor. Cine e constrins să trăiască în atari locuri, se nu plece nici odată din eața de acasă cu stomacul gol, ci se beie cel puțin un păhar de vin sau un păhăruț de vinars. Călătorii Europeni de prin țările fierbinți unde frigurile sunt și mai grozave, iau înainte în toate zilele câte 1—2 pravuri mici de chinină că se nu se bolnăvescă, ca scut profilactic.

În atari ținuturi trebuie să-și închidă omul fereștile pela apusul soarelui, să facă în toate serile câte un picuț de foc în odaia de durmit pentru curățirea aerului și se nu ventileze înainte de răsărirea soarelui. Dormirea pe afară în atari ținuturi e cu deosebire primejdioasă și când omul totuș e constrins, atunci se-și facă pentru noapte foc.

Pravuri de Chinină mai micuțe trebuie să-și ieie omul cel puțin încă o săptămână după încetarea atacurilor, căci de nu, boala iară se întoarce.

Când omul capetă vijăituri în urechi de chinină, se-și micșoreze pravurile, luându-le numai după ce a încetat beția asta de Chinin, dar cu atâta mai des.

Sucurile de citroane sau pomeanțe sunt leacuri populare italiene încontra frigurilor, totmai așa ca la maghiarii paprica și vinul. Bolnavii de friguri fac bine, dacă le folosesc.

Pacienții de friguri trebuie să trăiască bine, să mănâce zamă de carne, fripturi, pești, ouă etc. căci așa cu Chinina la olaltă mai iute se însănătoșează și își capetă puterile de lucru iară.

Iarna, când mocirlele sunt înghețate, nu se întemplă bolnăviri nouă de friguri.

Atacurile de friguri la început seamănă cu aprinderea de plumăni, numai că în cazul ultim bolnavul are și junghiuri în coaste, tușește dureros, resuflă greu, iar fierbințelile țin 4—5 zile și numai în cea din urma sosește criza cu sudori sau cu nădușală (moarte).

Altă boală cu cari s'ar mai putea confunda frigurile e boala cea grea a femeilor după năștere, carea asemenea se basează pe o înveninare, cu deosebire când nu se țin destul de curate sau n'au schimburi de ajuns,

Altcum boala asta tare respândită, e cunoscută și cred că onoratele cetitoare și cetitori m'au înțeles. În casuri complicate trebuie recurs la un medic din apropiere.

Dr. T.

L a V a t r ă .

Impresii din România liberă.

Trenul bubuie tot mai surd, cum intră în creierul vecinicilor Carpați și al lui resunet e tot mai profund. Nemărginită ostire de brazi întinde spre noi uriașe brațe. Și umbre nepătrunse ne cuprind. Sunt nemișcați călătorii și cu privirile rătăcitoare și le sunt sufletele chinuite de atâta neastimpăr. Doară unul își mai întoarce capul spre fereastă. Sunt tot aceiași uriași cu brațele întinse, aceeași umbră nesfirșită, ce el vede. Și același bubuit înecat ne apasă tot mai mult gândirea. Se pare ca în basme. Năprasnic Cal-Vințeș te răpește în sbor peste codrii plingerilor. Neîntrecut îi este sborul, dar resunetul ce răsbește din văi îți stringe tot mai mult inima, uriașele brațe se întind tot mai mult spre tine, Cal-Vințeș zboară tot mai greoi, umbra e tot mai groasă. Privirile-ți perdute se reîntorc din lumile de visuri. Te vezi între patru păreți, în cuier e aninat un clac. Nu e basm. Vezi și știi bine, că nu e. Cal-Vințeș nu purta păreți pe spinare și feți frumoși din basme nu vor fi purtat clac. Dar aceste noapte, acestea glasuri, acestea brațe negre, ce se întind să-ți țină calea, îți opresc bătăile inimii. Și dorul să te vezi trecut de aici, te taie.

... Selbatic se avîntă Cal-Vințeș. Într'un neastimpăr salt el vrea să străbată nemărginirile vîzduhului. Se face tot mai multă lumină. Ajung raze de soare. E mișcare vie. Resunetul codrilor și al văilor e clar, și neînfrînat străbate vîzduhul. Am scăpat. Suntem liberi pe pămînt liber.

* * *

Sburăm spre Sinaia, feeric cuib de zine. Culmile Buceciului se împreună cu bolta seninului cer. Sunt stele. La marginea boltei sunt stelele mai dese și mai vioi într'un smoc. Cum sburăm tot mai aproape, într'o vale de lumină se închiagă smocul de stele. Se despînd din lumină tot mai multe fiacări electrice, luminând conturele vilelor.

— Sinaia !

Neputința frasei, de a reproduce tot ce am văzut și am simțit, mă apasă mai mult, ca ori-când. Natura și omul și-au dat aici mâna să zidească un loc vrednic de alte lumi. Da poezii nu sunt feți ai acestei lumi și e regină între poezii poeta regină, carea a vrăjit acest loc, ca nimeni să nu-l calce făr' de a rămânea nefăr-mecat și ca nimeni după-ce l-a călcat, să nu-l mai uite.

„Hôtel Caraimanu“ are un confort de primul rang și abia am putut totuși, să adorm. Nu mai eram stăpîn peste gândirea mea.

E dimineață. Buceciul pleș e scaldat în soare. Pare un colos de argint luminos ridicându-se peste păduri.

Vuie Prahova neastimpărată, pătimașe. Vuetul ei mișcă mințile și cutremură inimile. E graiul Carpaților, dorul lor frămîntă ale Prahovei unde. E graiul ieșit din

creerii Carpaților, mișcător, cutremurător. Prahova, când vor înțelege Românii tainicele-ți vorbe?

* * *

Suntem iarăși pe cale. Prahova cu al ei vuet ne urmărește șerpuiind. Intrăm în sinul pământului, ieșind trecem iarăși peste Prahova.

Vuetul Prahovei mă urmărește și astăzi.

Prahova! Când vor înțelege românii ale tale vorbe?

D. Lascu.

Cronica săptămânii.

Dela noi.

Hymea. Astăzi își va serba cununia simpaticele redactor a „Revistei Oreștiei“ dl *Ioan Moța* cu dsoara *Maria Damian* din Oreștie. — Dl *Georgiu Marcuț* și dsoara *Maria Varga* din Timișoara s'au cununat la 3 oct. n. — Dl *Solomon Oana* și dsoara *Ludovica Filimon* astăzi s'au cununat în Raportul mic. Dorim fericire tinerilor părechi!

*

Dr. Carmen Sylva. Știrea, că Reginei Carmen Sylva i-să va acorda titlul de doctor onorific al universității din Budapesta, se confirmă oficios. Senatul acestei universități a primit propunerea profesorilor *Beöthy* și *Heinrich* de a-să acorda Suveranei române titlul de doctor onorific, în considerarea meritelor sale întru promovarea poeziei populare. O deputație va preda Reginei diploma.

*

Seminar teologic. În foile streine cetim în bucurătoare știre ca P. S. Sa ilustrul episcop al Lugoșului Dr. *Demetriu Radu* să ocupă serios cu ideea înființării unui seminar gr. cat. în Lugoș.

*

Nou canonic la Lugoș. Majestatea sa a aprobat alegerea de canonic, făcută de către consistorul din Lugoș în persoana dlui *Ioan Borș*, până aci secretar episcopesc și fost paroh în comuna Zăbrani. Neul canonic este un om relativ încă tânăr, studiul teologic în care și-a câștigat licența, le-a făcut în Viena și Budapesta. A scris mai multe cărți teologice, mai ales de cuprins liturgic și a dezvoltat activitate publicistică pe terenul biserice-c. Este președinte al reuniunii învățătorilor gr. cat. din Bănat și primul canonic creat sub guvernarea noului Episcop Dr. *Radu*.

*

Balul „Reuniunii femeilor române din Sibiu.“ Reuniunea amintită după cum cetim în „Tribuna“ va aranja în 16 octombrie st. n. a. c. în sala cea mare dela casa societății („Gesellschaftshaus“) o sêrată cu dans în favorul înființării unei preparandii de fete și a unei școale pentru industria de cașă.

*

Călindarul Poporului pe 1898 apare acum! „Tipografia“ soc. pe acții din Sibiu a pus deja sub tipar acest călindar plăcut și bogat în cuprins. Anul acesta va avea un cuprins și mai apreciabil având pe lângă un material, literar și politic național, foarte ales, câteva ilustrații de multă valoare actuală. Prețul va fi ca mai înainte, vînzătorilor en gros li-se dă rabat de 10%. Il recomandăm în atenția On. nostru public cetitor!

*

Milioane de aur. Până acum s'au pus în circulație abia câteva piese de câte 20 coroane în aur. Acum ministerul de finanțe a trimis la *Cremnitz* rude de aur, în preț de 12 milioane pentru baterea nouelor monete.

Enorma cantitate de aur s'a transportat în mare taină și sub escortă militară.

*

Dieta croată s'a suspendat prin rescript de d. 29, neputînd Banul trata cu ea după plac din cauza opoziției țării ce s'a ales.

*

Alegerea de Episcop sêrbesc neaprobată La Budă a fost ales de Episcop sêrbesc arhimandritul și vicarul *Lucian Bogdanovici* la 11 aug. a. c. Alegerea însă nu a fost aprobată de către *Monarch*. S'a dispus o nouă alegere, din motiv, ca la alegerea ce s'a făcut, a fost paritate de voturi.

*

Fraudă de 23.000 fl. La procuratura din Zombor s'a prezentat zilele acestea un fost contabil comitatens în *Bács-Bodrog*, *Nickl János*, și a mărturisit, că înainte cu vre-o patru ani a falsificat din oficiu vre-o 40 cambii păgubind comitatul cu 23.000 fl. S'a denunțat însuși — a zis defraudantul, — pentru că știa, că vina i să va da în cușend de față și nu voia să fie arestat în public. El a fost imediat arestat. Acasă a lăsat în jală o soție și patru copii.

*

Știri mărunte. În *Cunija mare* toți lucrătorii gării s'au pus în grevă pentru că li s'au detras venitele laterale. La *Vêrșet* un șlujbaș a defraudat dela tribunal peste 7140 de acte, de pe cari a furat timbre în preț de 2000 fl. *Statua eroilor francezi* căzuți la *Kis Megyer* să va desvêli la 17 oct. n. în prezența arhiducelui *Otto*.

*

Necrolog. *Constanta Vaida* fiica dlui preot *Teodor Vaida* din Timișoara, a repausat la 1 oct. a. c. acolo, în etate de 13 ani.

George S. Thomas paroh r. cat. în *Tohanul* vechiu a repausat la 28 Sept. st. v. în etate de 37 ani.

Ved. Maria Suciu n. Susman, din *Sêlașul-inferior* a repausat acolo la 30 sept. st. n. a. c. în etate de 50 de ani și al 23-lea vîduviei sale.

Adam Botoș, paroh gr. cat. din *Lațunaș* a murit, în 29 sept. n. în vîrsta de 73 ani.

În veci amintirea lor!

Din România.

Adunarea mare a „Ligii“ ținută în 3 oct. n. la București a spus cu toată hotărîrea că Românii nici decum nu s'au lăpêdat de cauza fraților lor de dincolo, din-contra îi vor sprijini de acum înainte încă cu mult mai mult decît până acum.

Știrea că vestitul *Iesenschi* a fost distins prin ordinul coroanei României, a atins foarte neplăcut pe toți Românii.

*

Statua lui Lahovari. *Alexandru Lahovari* mușt regretatul bărbat de stat al României, i-se va ridica la București o frumoasă statuie, a căreia pregătire s'a început vestitului arhitect parisian *Marcie*. Figura lui Lahovari, care va sta pe un pedestal de granit, va avea 2.80 m. înălțime; pedestalul vă fi împodobit cu figuri alegorice ale României și ale Danubiului, ambele de 3.80 m. înalte. Cheltuețile monumentalei opere se urcă la 100.000 franci.

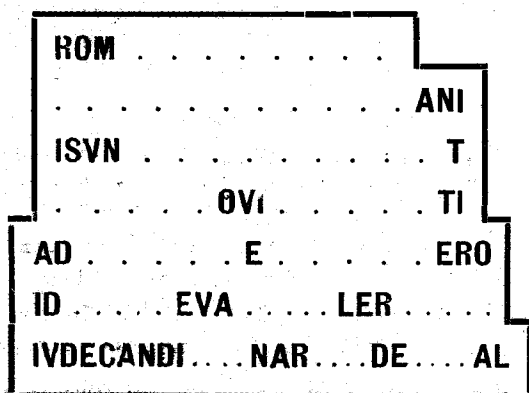
Din străinătate.

Lupta sângeroasă ce Cubanii au purtat-o timp de un an în-contra Spaniolilor, va avea succes. Statele unite au declarat adecă Spaniei, că de nu va sfinși rêsboiul cu Cuba pîna la 1. noemvrie, apoi vor interveni ele. Spaniolii s'au făcut foc și pară, dar neavînd încotro au chiebat acasă pe generalul *Weyler* care a sêvîrșit acolo

cruzimile cele mai revoltătoare, apoi a căzut ministerul întreg și altul mai pacinic a ajuns la cârmă.

Să știe că și Cubanii sunt Spanioli și catolici în-tocmai ca cei din Spania, despre sugrumare națională deci n'a fost vorba. Dar având alte interese, Cubanii n'au vrut să mai fie cârmuiți de peste mare, ci să fie singuri stăpîni ai sortiilor lor. Și iată, nu de geabă sute și mii și-au jertfit viața: Cuba va fi independentă, cel puțin în cele interne. Căci Spania, înainte cu 300 de ani statul cel mai puternic, prin ocârmuirea Țesuiților a pierdut toată însemnătatea, încât de demult nimeni nu mai întreabă de ea, nimănui nu-i mai pasă de ea, cu atât mai puțin să poate opune Statelor unite.

Ghicitură.

Cu aratul s'a descoperit o lespele de piatră pre care se pot descifra numai literile din figura petrei comunicată aci. Mă grăbesc a roga pe Domnii și Doamnele cetitoare a foaiei să se încerce a deslega înțelesul lor. Trebuie să fie foarte vechie, căci nu se află nici un G. pentru care Romanii la început au scris totdeauna C.

Termin de deslegare peste trei săptămâni. Intre deslegători se va sorti o carte.

Deslegarea ghicitei din Nrl 23, e următoarea A-rar-a-t: Ararat.

Bine au deslegat o doamnele și doamnișoarele: Sabina Opra din Visag, — Victoria Vicaș din Hidig, — Valeria Degan din Branișca, — Ana Lazarovicu din Feni, — Mărioara C. m. Popovici din Ciaba.

Domnii: Nicolau Onciu din Uzdin, — Petru Leucucița din Chișlaca, — Petru P. Roșca din Zlatna.

Premiul l'a câștigat dșoara Valeria Degan din Branișca. St. dșoară binevoiască a ne avisa, care Nrl din „Biblioteca p. toți“ dorește să i-l espedăm. Mai bine se-ni să scrie îndată când se trimit deslegările

L i s t a

On. Doamne și Domni cari au binevoit a ne încuraja și sprijini, plătinind abonamentul.

Pe un an (Până la 31. Dec. a. c.)

Elena Rădulescu, Brașov, — Minodora Cosma, Sibiu, — Gavril Sălăgian, Checea R. — Gabriella Bucurovicu, — Maria Feneșiu, Făcet, — Valeria Degan, Branișca. — Ioan M. Roșu, Biserica albă. — Dr. Iancu Mețian, Zernești, — Elia Moga, Răbăgani, — Mihai Popescu M. Lazur, — Carolina Pop, Marotlaca, — Iustina Eremici n. Rugaci, Biserica Albă. — Lucreția Nicoară. Deva.

Pe 1/2 am (aprilie—sept. c.)

Ana Lazarovici Feni, — Lucreția Catone, Papmezeu, Iosif-Joan Ardelean, Chitighaz, — Paraschiva Isac, Zernești. — Cornel Lazar, Almăș, — Me'ania Dr Groza, Gurahoncz, — Nicolae Martinovici, Topoloveț.

Cu 1 oct. a. c. începându-se al treilea cvar-tal, ultimul din acest an, ne rugăm respectuos de toți aceia On. cetitori cari au primit până acum revista, fără a ne solvi, să ne trimită prețul de abonament ca să scăpăm odată atât de încurcăturile financiare, cât mai ales să știm cu siguranță numărul complet al St. nostri abonenți ca să ne știm orienta și pentru anul viitor.

P o ș t a r e d a c Ț i e i.

Dnei M. C. în P. Ciaba. Am espedat nr. 9., 11. și 24. Salu-tări cordiale!

Dnei S. O. în Visag. Trebuie că din greșala nu a apărut numele, deși noi nu n'o știm explica deoarece ținem în evidență tot ce ne sosește. Să ne scuzăți!

Roșia. Cu radicale schimbări se va publica, vă învoiți?

I. S. în Korneuburg. Scrisoarea ne-a înbucurat, deocamdată însă nu Vă putem scrie. Mai multe în scrisoare!

Sylvia. Am primit scrisoarea, cu mare bucurie! Noroc!

Y. Z. Arad. Am primit. Așteptăm cu plăcere avisul!

Dr T. în B. Am primit toate. În săptămâna viitoare vă scriem. Salu-tări cordiale!

Lucreția. Am primit, — miș de sărutări.

La mai mulți. Cele „10 cântări românești“ pentru pian de V. Șorban sunt una piesă și costă, toate la oaltă, 1 fl.

Fidelio. Foaia se va adresa la adresa nouă. Salu-tări!

Dnei M. M. în S. Vă mulțămim pentru surprinderea plă-cută. Mai multe în scrisoare. Salu-tări cordiale!

La Administrația noastră

să mai găsească de vinzare următoarele cărți:

Lilian, roman de Aurelia Rubenescu Păcățian, o broșură elegantă, cuprins interesant, prețul 30 cr., plus 5 cr. porto poștal.

Povești ardelenesti, de valorosul nostru folclo-risț Ion Popu-Retegănuț, cinci broșuri à 25 cr. broșura, plus 15 cr. porto poștal.

Negru Vodă și Manole sau Mănăstirea Argeșului.

Mihu Copilul (Cântec dela Bicaz) două povești în versuri, potrivite pentru cărturarii nostri din popor. Prețul fieștecărei cărticele e 5 cr.

Proverbele românilor de I. C. Hineșcu. Prețul volumului e 50 cr., plus 5 cr. porto poștal.

Geschichte des rumänischen Schrifttums de W. Rudow. Prețul 1 fl., plus 10 cr. porto poștal.

Logodnica contelui Stuart de L. Rudow-Suciu. Prețul 50 cr., plus 10 cr. porto poștal.

Versuri de L. Suciu. Prețul 30 cr., plus 5 cr. porto poștal.